

De geschiedenis van Ouderengeneeskunde

1975

- Prof. dr. Mertens, hoogleraar sociale geneeskunde in Nijmegen, is van mening dat co-assistenten meer moesten leren over ouderdomsziekten. Als eerste maakte hij zich sterk voor de invoering van een co-schap verpleeghuisgeneeskunde. De studenten die niet voor het co-schap ontwikkelingsgeneeskunde waren ingedeeld liepen verplicht het co-schap huisartsgeneeskunde en konden vervolgens kiezen tussen het co-schap verpleeghuisgeneeskunde en sociale geneeskunde, beide een co-schap van 4 weken. Vlak voor dit keuzemoment ontving je een uitnodiging voor een gesprek met de hoogleraar. In dat gesprek leidde hij je vooral in de richting van het co-schap verpleeghuisgeneeskunde en preekte zeker niet voor eigen parochie, de sociale geneeskunde in engere zin.

1980

- De eerste (bijzondere) hoogleraar verpleeghuisgeneeskunde, Joop Michels wordt benoemd aan de Nijmeegse Faculteit der Medische Wetenschappen. Deze bijzondere leerstoel wordt mogelijk gemaakt door de Stichting St. Joannes de Deo, welke verbonden is aan de Stichting Kalorama te Beek-Ubbergen.
- Op 7 november spreekt Joop zijn rede getiteld: “verpleeghuisgeneeskunde” uit. Het is aan Joop Michels te danken dat de verpleeghuisgeneeskunde een gezicht kreeg. Joop was een enorme inspirator voor het vak. Aan zijn colleges en participatie aan vele landelijke commissies en symposia denken nog velen met veel plezier terug.

1987

- Verschijning van het werkboek verpleeghuisgeneeskunde, waarin de nodige achtergronden over de verpleeghuispatiënt en het co-schap worden beschreven. In het werkboek zijn ook een aantal opdrachten opgenomen.

1989

- Afscheidsrede van Prof. dr. Joop Michels getiteld: “De validiteit der emeriti”

1989

- Dr. Paul G.A.M. Froeling, internist werkzaam in het Radboudziekenhuis neemt de functie van medisch directeur van Kalorama over van Prof. dr. Joop Michels. Daar combineert hij het beleidswerk met het werk als arts in het verpleeghuis, want kwetsbare mensen stonden bij hem altijd centraal. Paul Froeling wordt daarmee ook verantwoordelijk voor het onderwijs in het curriculum van de geneeskunde-opleiding.

1990

- Paul Froeling, maakt zich in overleg met de hoogleraar geriatrie, Willibrord Hoefnagels, sterk voor een co-schap van 4 weken. Het zou een co-schap zijn in een samenwerkingsverband tussen de afdelingen geriatrie en verpleeghuisgeneeskunde. Het co-schap krijgt de naam: co-assistentenschap ouderenzorg. Stages worden ofwel op een afdeling geriatrie in een algemeen of academisch ziekenhuis gelopen, ofwel in een verpleeghuis. Het aantal stageplaatsen bij beide wordt nagenoeg gelijk verdeeld.

1994

- Een van de eerste Nijmeegse promovendi is verpleeghuisarts Harrie B.M. Vermeulen, met het proefschrift getiteld: “Vallen en valpreventie in het verpleeghuis: een interventiestudie naar het effect van een bed-alarm systeem”. Dit onderzoek is zijn tijd ver vooruit en tegenwoordig zou je het zorgtechnologie of domotica noemen. Prof. dr. Michels is promotor en Dr. Paul G.A.M. Froeling is copromotor.
- Raymond T.C.M. Koopmans, verpleeghuisarts promoveert op het proefschrift getiteld: “Het leven, ziek zijn en sterven van dementerende verpleeghuis-patiënten. Een onderzoek naar morbiditeit, functionele status en mortaliteit”. Prof. dr. Chris van Weel, hoogleraar huisartsgeneeskunde is promotor en dr. Paul Froeling copromotor.

- Een klankbordgroep bestaande uit Piet J.C. van Kalmthout, Paul G.A.M. Froeling, Jan C.M. Lavrijsen, Raymond T.C.M. Koopmans, Herman Maassen en Frank Hoek (hoofd van de vervolgopleiding aan de Vrije Universiteit in Amsterdam) bereidt de start van de Nijmeegse verpleeghuisartsopleiding voor.

1995

- Op 1 januari worden Jan Lavrijsen en Raymond Koopmans aangesteld bij de faculteit der Medische wetenschappen om een start te maken met de vervolgopleiding tot verpleeghuisarts (VOVA). Diezelfde maand komt daar ook nog Monique Nuijten, psycholoog, bij die als gedragswetenschappelijk docent samen met Jan Lavrijsen de eerste groep van 12 verpleeghuisartsen in opleiding (VAIO) zal gaan begeleiden.
- Paul Froeling wordt formeel het hoofd van de VOVA, Raymond Koopmans, onderwijscoördinator en verantwoordelijk voor het wetenschappelijk onderwijs en onderwijs in het kader van de scriptie.
- Met de onderwijsprogramma's van de Amsterdamse opleiding van de Vrije Universiteit als basis wordt telkens 1 a 2 weken voordat het daadwerkelijk onderwijs verzorgd wordt het theoretisch onderwijs ingevuld. Het is pionieren.
- In maart start de eerste onderwijsgroep (opschaling naar drie groepen).
- Paul Froeling wordt Hoofd van de afdeling.

1997

- Benoeming Paul Froeling op de bijzondere leerstoel "Verpleeghuisgeneeskunde" vanwege de stichting Joannes de Deo. In datzelfde jaar spreekt Paul Froeling zijn oratie uit, getiteld: "Hoe nu verder?".

1999

- Paul Froeling neemt afscheid van Kalorama en richt zich volledig op zijn academische taken.

1998

- Raymond Koopmans wordt benoemd tot hoofd van de VOVA, Jan Lavrijsen wordt onderwijscoördinator.

2000

- De stuurgroep wetenschappelijk onderzoek in de verpleeghuisgeneeskunde wordt opgericht met Prof. dr. Chris van Weel, dr. Hans van den Bosch, medisch directeur van Stichting Verpleeghuizen Gewest Helmond (nu De Zorgboog), Jan Lavrijsen, Paul Froeling en Raymond Koopmans als leden. Doel is om het wetenschappelijk onderzoek in de verpleeghuisgeneeskunde verder te profileren
- Raymond Koopmans wordt benoemd tot onderzoekskoördinator van de afdeling verpleeghuisgeneeskunde.
- Jan Lavrijsen wordt benoemd tot hoofd van de VOVA.

2002

- Joop Michels komt te overlijden.

2003

- Paul Froeling gaat met emeritaat.
- Raymond Koopmans wordt benoemd tot hoofd van de afdeling Verpleeghuisgeneeskunde
- In maart wordt het Universitair Verpleeghuisnetwerk Nijmegen (UVNN) opgericht met als samenwerkingspartners de Zorgboog in Bakel-Helmond, De Riethorst in Geertruidenberg, Kalorama te Beek-Ubbergen, de Professor Duboisstichting te Venlo en de Waalboog te Nijmegen. Het bijzonder van deze 5 partners is dat er veel personele unies zijn waarbij medewerkers zowel aangesteld zijn bij de zorgorganisatie en bij de Faculteit der Medische Wetenschappen. Later wordt het UVNN omgedoopt naar Universitair Kennisnetwerk Ouderenzorg Nijmegen (UKON) met 15 zorgorganisaties in de zuidelijke provincies van Nederland.

2005

- Raymond Koopmans wordt benoemd op de profileringsleerstoel "Verpleeghuisgeneeskunde" en spreekt zijn oratie uit, getiteld: "Professionalisering van de verpleeghuisgeneeskunde".

- De VOVA viert het 10-jarig bestaan met een lustrumsymposium getiteld 'Langs de spiegels van de tijd' en geeft een jubileumboek uit met hoogtepunten uit de Nijmeegse historie getiteld: "2005 een bijzonder jaar voor een bijzonder vak".
- Promotie van Jan Lavrijsen op proefschrift getiteld: "Patients in a vegetative state: diagnosis, prevalence and long-term care in Dutch nursing homes". Dit promotie-onderzoek is het eerste in een grote reeks van promotie-onderzoeken die volledig gefinancierd worden door een van de zorgorganisaties van het UVNN. Deze zogenaamde 'buitenpromovendi' hebben een belangrijke basis gelegd voor het huidige onderzoeksprogramma: Ouderen- en langdurige zorg.

2007

- De bijzondere leerstoel, welke omgedoopt wordt in de Joop Michels leerstoel, wordt bezet door Prof. dr. Myrra Vernooij-Dassen. Zij heeft als socioloog en dus als niet-medicus, de leeropdracht: psychosociale aspecten van zorg voor kwetsbare ouderen.

2008

- Na een fusie van de sociale geriatrie, welk vakgebied geen officiële erkenning als specialisme heeft verkregen en de verpleeghuisgeneeskunde ontstaat er een nieuw specialisme dat het 'specialisme ouderengeneeskunde' is gaan heten. Verpleeghuisartsen heten voortaan specialisten ouderengeneeskunde (SO). Het specialisme profileert zich nadrukkelijk als een vakgebied voor kwetsbare ouderen en mensen met een chronische ziekte ongeacht hun verblijfplaats. De naamgeving heeft nogal wat voeten in de aarde, immers de aanvankelijk gewenste naam van het specialisme te weten 'algemeen geriater' wordt door de Nederlandse Vereniging van Klinisch Geriaters niet geaccepteerd, noch de naam ouderenarts, waar huisartsen weer bezwaar tegen hebben.
- Omdat het nieuwe specialisme ouderengeneeskunde zich verbreedt naar de eerstelijns en er ook meer klinische vaardigheden van de assistenten in opleiding tot specialist (aios) worden verwacht, wordt de opleiding uitgebreid naar een 3-jarige opleiding. Een ziekenhuisstage van 6 maanden, evenals een GGZ stage en ambulante stage worden onderdeel van de opleiding. Ook kunnen de aios kiezen voor een onderzoeksstage (academic traineeship).

2009

- Oprichting van de Samenwerkende Opleidingen Ouderengeneeskunde Nederland (SOON) door de 3 hoofden opleiding. Jan Lavrijsen is vice-voorzitter.

2010

- Raymond Koomans wordt herbenoemd waar de leerstoel verandert in een strategische leerstoel met de leeropdracht: "Ouderengeneeskunde, in het bijzonder de langdurige zorg".
- Paul Froeling overlijdt noodlottig terwijl hij zijn grote hobby uitoefent, namelijk zeilen met zijn platbodem.

2012

- Eric van der Geer, specialist ouderengeneeskunde wordt benoemd tot hoofd van de VOSON. Tijdens het afscheidssymposium van Jan Lavrijsen als hoofd opleiding in 2012 wordt de onderzoeksgroep Niemand tussen Wal en Schip gepresenteerd door diverse onderzoekers.

2015

- Myrra Vernooij-Dassen gaat met emeritaat.

2016

- De UKON-uniek prijs, een prijs voor de meest gewaardeerde presentatie tijdens het UKON symposium wordt omgedoopt tot Hans van den Bosch prijs.
- Vanuit het Radboudumc het 'Expertisenetwerk Ernstig Niet-aangeboren hersenletsel na coma (EENnacom) opgericht', verbonden aan de onderzoeksgroep Niemand tussen de Wal en het Schip.
- Het coschap ouderenzorg wordt omgedoopt tot co-schap ouderengeneeskunde. In de loop van de jaren is er ook een keuzeco-schap ouderengeneeskunde van 4 weken en een senior co-schap ouderengeneeskunde van 12 weken gerealiseerd.

2017

- Anne van den Brink, specialist ouderengeneeskunde, wordt benoemd tot hoofd van de VOSON

2019

- benoeming dr. Debby Gerritsen op de UKON leerstoel: welbevinden van kwetsbare ouderen en mensen met een chronische ziekte in de langdurige zorg.

Dit document is samengesteld door Raymond Koopmans, hoogleraar Verpleeghuisgeneeskunde en Ouderengeneeskunde, in het bijzonder de langdurige zorg .

Versie: maart 2019.